

Sak 9/20 Fastsetting av kvote for betinget skadefelling av jerv i Hedmark i 2020/ 2021

Sekretariatene i region 4 og 5 anbefaler overfor rovviltnemndene at det fattes vedtak om:

- **Kvote for betinget skadefelling av jerv med en kvote på inntil 12 dyr.**
-

Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr 100, legger rammen for forvaltningen av naturressursene, jf. § 1. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning i rovviltforskriften § 1.

Rovviltforskriften

Rovviltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv. Region 5 og region 4 har et felles ansvar for nasjonalt bestandsmål på 4-6 årlige ynglinger av ulv, der 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5 (bestandsmålet for ulv skal oppnås i fellesskap mellom region 4, Oslo, Akershus og Østfold og region 5 Hedmark). Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11. Ved vurdering av om nemnda har myndighet legges data om siste års yngling for brunbjørn og ulv til grunn, mens gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger legges til grunn for gaupe og jerv, jf. § 7 første ledd, fjerde og femte punktum. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

I § 7 andre ledd heter det:

Roviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rovilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rovilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. roviltforskriften § 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein.

Roviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. henholdsvis §§ 8 og 13 i roviltforskriften. Fellingstillatelse gis av Fylkesmannen innenfor den kvote og på de vilkårene som er satt, jf. § 9, samt føringer gitt i roviltforliket. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut ifra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

Vedtak om skadefelling er frikoblet fra grunneierretten.

Bestandssituasjonen for jerv

Jervebestanden i Norge er gjennom flere år estimert med bakgrunn i registrering av antall ynglehi. For perioden 2017 til 2019 er det et gjennomsnitt på 52,7 ynglinger av jerv i Norge. Ut ifra dette er bestanden av jerv i Norge estimert til ca. 332 ± 40 voksne individer i 2019. I Hedmark er bestanden estimert til ca. 73 ± 16 dyr (tabell 1). Antall ynglinger i Hedmark har over mange år ligget over bestandsmålet. Det har vært en vesentlig nedgang i antall sau søkt erstattet som tatt av jerv i perioden fra 2013-2019. Jerv har lenge vært den største skadegjøreren på sau i Hedmark. I enkelte av de siste årene har imidlertid ulv forårsaket flere skader enn jerv på sau.

Tabell 1: Antall ynglinger av jerv i Hedmark i perioden 2012 til 2020, beregnet bestand, antall hiuttak hvor tisper og/eller valper er tatt ut og all kjent avgang av jerv i Hedmark i samme periode (jerv tatt ut ved ekstraordinære uttak og ved skadefelling er angitt i parentes).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ynglinger	10	7	10	13	8	8	15	12	3 ¹
Estimert bestand	65,9	59,7	56	63	65	61	65	73	-
Hiuttak	2	2	2	5	2	2	1	0	0 ²
Avgang	26 (12)	14 (3)	18 (8)	29 (18)	12 (2)	24 (8)	30 (5)	18 (5)	7(0) ³

¹ Antall registrerte ynglinger pr. 14. april 2020. Registrering pågår fortsatt.

² Avgang/ hiuttak pr. 14. april 2020. Ekstraordinære uttak/ hiuttak vurderes løpende av MDIR.

³ Tre valper funnet døde i hiet ved forsøk på hiuttak i Stor-Elvdal.

Kilder: Rapportserie for yngleregistrering av jerv i perioden 2012 – 2019, utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning. Rapportene er tilgjengelige på Rovdata sine nettsider.

Tap og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

I Hedmark er det erstattet 886 sau som tapt til jerv i beitesesongen 2019.

Erstatningsomgangen for tap av tamrein til rovvilt 2018/2019 er ikke ferdigstilt enda, men det er dokumentert en skade på tamrein i Hedmark forårsaket av jerv i 2019.

I 2019 behandlet Fylkesmannen i Innlandet 7 søknader om skadefellingstillatelse på jerv for region 5 (nye eller forlengelser). Fylkesmannen ga fellingstillatelse i 4 tilfeller, mens 3 søknader ble avslått. Under fellingsforsøkene ble det felt 3 jerver.

Vurderinger og innstilling fra sekretariatet

Om rovviltnemndas myndighet

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for jerv baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge de offisielle rapportene fra Nasjonalt overvåkingsprogram er gjennomsnittet av antallet ynglinger i Hedmark de tre siste årene (2017-2019) på 11,7. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 5 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å vedta kvote for betinget skadefelling.

Om hjemmelsgrunnlaget etter nml § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter nml. § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det slippes et stort antall husdyr og tamrein på beite i region 5, og det forekommer årlig skader på beitedyr forårsaket av jerv. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. For region 5 ble det i 2019 erstattet til sammen 886 sau som tapt til jerv. Sekretariatet legger til grunn at det med stor grad av sannsynlighet vil oppstå skade på både sau og tamrein i kommende beitesesong. Vilkalet i nml § 18 første ledd bokstav b anses oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Skader på beitedyr skjer i stor grad i beiteprioriterte områder, men det forekommer også skader innenfor områder som er viktige for å oppnå bestandsmålet for rovvilt. Sekretariatene ser ikke at det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å fastsette en kvote for betinget skadefelling av jerv.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Jervebestanden har de senere år ligget høyt over bestandsmålet i region 5 til tross for et betydelig uttak gjennom skadefelling og lisensfelling. På landsbasis har det også vært en økning i antallet ynglinger de tre siste, og bestanden ligger også over det nasjonale bestandsmålet.

Sekretariatene viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Fylkesmennene må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Eventuelle iverksettinger av tillatelse til betinget skadefelling vil i første rekke rette seg mot prioriterte beiteområder. På bakgrunn av ovenstående anser sekretariatene at et vedtak om kvote for skadefelling ikke kan sies å true bestandens overlevelse.

Om kvote for betinget skadefelling av jerv

Etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven §

8. Jervebestanden er godt undersøkt gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og man har god oversikt over svingninger i bestanden.

”Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemndene kan fatte vedtak.

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal det ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling. Ut ifra dette skal det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen.

Etter sekretariatets oppfatning vil et sentralt punkt i vurderingene være kravet til at det skal sannsynliggjøres, jf. kommentaren til rovviltforskriften § 7, om at ”bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen”.

Over mange år har bestanden av jerv ligget vesentlig over det fastsatte bestandsmålet for region 5 (tabell 1). I 2019 ble det påvist 12 ynglinger av jerv i Hedmark, og gjennomsnittet for de tre siste årene er på 11,7 ynglinger.

Sekretariatene viser i denne sammenheng til at betinget skadefelling kun skal gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder og rovviltforskriften § 9. Dette innebærer at tillatelse til betinget skadefelling i all hovedsak vil være aktuelt for dyr som oppholder seg i viktige beiteområder for husdyr og tamrein. Terskelen for å iverksette betinget skadefelling utenfor viktige beiteområder er høy. Ved vurdering av om det skal innvilges tillatelse til skadefelling skal Fylkesmannen rent konkret vurdere en rekke faktorer, herunder føringer i rovviltforliket, regional forvaltningsplan, områdets betydning som beitemark, skadens omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak.

I 2019 fastsatte rovviltnemnda en kvote for betinget skadefelling på 12 jerver før beitesesongen. Etter at vedtaket var fattet ble det tatt ut to dyr ved ekstraordinært uttak av Statens naturoppsyn, mens tre dyr ble felt etter skadefellingstillatelser gitt av Fylkesmannen i løpet av beitesesongen i 2019. I jaktperioden 2019/2020 ble det felt 15 dyr under lisensfelling.

Det er så langt i år bekreftet 3 ynglinger av jerv i Hedmark, registreringer pågår fortsatt og tallet kan bli høyere. Det er foreløpig ikke gjennomført hiuttak/ ekstraordinære uttak i regionen. Det er forsøkt gjennomført et hiuttak i Stor-Elvdal, men her ble tre valper funnet døde i hiet. Om det eventuelt skal gjøres nye forsøk på hiuttak vurderes fortløpende av Miljødirektoratet i tiden fremover.

Erfaringer fra tidligere år tilsier at en skadefellingskvote på 12 dyr kan være nødvendig for å kunne forbygge skader på husdyr gjennom hele beitesesongen. Det er i denne vurderingen tatt hensyn til at det kan bli tatt ut dyr på hiuttak/ ekstraordinært uttak som belastes kvota før beitesesongen.

Ut fra bestandsutviklingen, og med henblikk på at skadefelling normalt vil gjelde beiteprioriterte områder, anser sekretariatene at en kvote for betinget skadefelling på 12 dyr er forsvarlig, jf. naturmangfoldloven § 10.

Sekretariatene anser at en kvote på 12 jerver for betinget skadefelling ikke vil være til hinder for mulighetene til å nå bestandsmålet kommende år, og heller ikke vil virke negativt på jervens muligheter til overlevelse på lang sikt, jf. forskriften § 7.

Naturmangfoldloven § 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng.

I henhold til rovviltforskriften § 8 gjelder kvote for betinget skadefelling i perioden 1. juni -15. februar.

Innstilling fra sekretariatet

Forslag til vedtak:

I. Om nemndenes myndighet

Roviltnemnda viser til den nasjonale målsettingen om fem årlige ynglinger av jerv i Hedmark. Siste offisielle statusrapport fra bestandsovervåking av jerv viser at gjennomsnittet for de tre siste årene er på 11,7 ynglinger.

Roviltnemndene anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv, jf. §§ 4, 7, og 8 i rovviltforskriften.

II. Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr, tamrein eller annen eiendom, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra den foreliggende dokumentasjon om bestandssituasjonen for jerv, basert på siste rapporter om yngleregistreringer av jerv, og basert på erfaringer rundt skadesituasjoner med jerv tidligere år, finner rovviltnemnda at det bør fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 12 jerver for å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein.

Et uttak gjennom betinget skadefelling på inntil 12 jerver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.

Det fastsettes en kvote på 12 jerver for betinget skadefelling i perioden 1. juni 2020 – 15. februar 2021.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009, jf. § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005.

Roviltnemndene har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om jervens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Roviltnemndene anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmiljøet i denne saken, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, kommer derfor ikke til anvendelse. Nemndene anser at en kvote på 12 dyr ikke vil påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. § 10. Hensynet til differensiert forvaltning skal ligge til grunn for en tillatelse til skadefelling, jf. § 12. Nemndene anser at § 11 ikke er relevant i denne sammenheng.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedlegg: [Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2019](#)